

## بررسی معیارهای دختران در انتخاب همسر

حجت الاسلام والمسلمین عباس آزاد\*

### اشاره

ازدواج هسته اولیه ایجاد خانواده و سنگ بنای جامعه انسانی است. این پیوند مبارک، بهترین بستر برای تأمین امنیت و آرامش روانی، برآورده ساختن نیازهای عاطفی،<sup>۱</sup> تأمین نیازهای مادی و جنسی، بقای نسل، رشد و شکوفایی استعدادها، قرار گرفتن در سایه الهی، در رحمت آسمانی بودن،<sup>۲</sup> کامل شدن دین،<sup>۳</sup> پیروی از سنت پیامبر اسلام ﷺ،<sup>۴</sup> گام در مسیر پاکی نهادن،<sup>۵</sup> توسعه

\* کارشناسی ارشد روانشناسی اسلامی و پژوهشگر موسسه سبک زندگی آل یاسین.

۱. «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ». (روم، آیه ۲۱).

۲. رسول الله ﷺ: «يَفْتَحُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِالرَّحْمَةِ فِي أَرْبَعِ مَوَاضِعٍ... وَعِنْدَ النِّكَاحِ». (تاج الدین محمد شعیری، جامع الأخبار، ص ۱۰۱).

۳. علیؑ: «لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِ الرَّسُولِ ﷺ يَتَزَوَّجُ إِلَّا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَمُلَ دِينُهُ». (محمدتقی فلسفی، الحدیث - روایات تربیتی، ج ۱، ص ۱۷۴).

۴. رسول الله ﷺ: «النِّكَاحُ سُنَّتِي فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي». (تاج الدین محمد شعیری، جامع الأخبار، ص ۱۰۱).

۵. رسول الله ﷺ: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ طَاهِرًا مُطَهَّرًا فَلْيَتَعَفَّفْ بِرَوْحِهِ». (محمدتقی فلسفی، الحدیث - روایات تربیتی، ج ۳، ص ۳۹۱).

معیشت،<sup>۱</sup> عفت و دوری از گناه، یاری خداوند<sup>۲</sup> و... است. ازدواج اولین و مهم‌ترین مرحله در چرخه زندگی خانوادگی است.

تحقیقات نشان داده است که برای استحکام ازدواج لازم است که طرفین معیارهای مناسبی برای انتخاب همسر تعیین کنند و به بررسی ویژگی‌های فردی و تطابق آن با معیارهای خود بپردازند. ولکات<sup>۳</sup> متذکر می‌شود که نداشتن معیارهای درست و اهمیت ندادن به خصوصیات و ویژگی‌های شخصیتی همسر از علل عمده طلاق است.<sup>۴</sup> روند رو به افزایش طلاق، به‌ویژه در سال‌های نخست زندگی مشترک،<sup>۵</sup> نشانگر نقصان بینش داوطلبان ازدواج در مسائل گوناگون، از جمله امور مربوط به انتخاب همسر و یا تغییر در ارزش‌ها و معیارهای همسرگزینی و فاصله گرفتن از آموزه‌های دینی است. از بررسی تحقیقات متعدد،<sup>۶</sup> مشخص شد که دختران دو معیار را در انتخاب همسر بیشتر

۱. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «رُؤُوجُوا أَيَامَكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ يَحْسِبُ لَهُمْ فِي أَخْلَاقِهِمْ وَيَوْسَعُ لَهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ وَ يَزِيدُهُمْ فِي مُرُواتِهِمْ». (سید فضل‌الله الروانندی، النوادر للروانندی، ص ۳۶).

۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «حَقُّ عَلَى اللَّهِ عَزُّ مَنْ نَكَحَ التَّمَّاسَ الْعَفَافِ عَمَّا حَرَّمَ اللَّهُ». (ابوالقاسم پاینده، نهج الفصاحه، ص ۴۴۸).

3. Wolcott.

۴. محمد بهشتیان، «بررسی مقایسه‌ای ملاک‌های ازدواج (اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، ظاهری و دموگرافیک) زوج‌های در شرف ازدواج دوم با ملاک‌های آنها در ازدواج اول»، مجله جامعه‌پژوهی فرهنگی، ش ۲، ص ۲.

۵. محزون (مدیرکل دفتر آمار و اطلاعات و مهاجرت سازمان ثبت احوال کشور) با بیان اینکه ۱۴/۱ درصد از طلاق‌های ثبت شده مربوط به سال اول ازدواج است، گفت: نزدیک به نیمی از طلاق‌های ثبت شده مربوط به پنج سال اول زندگی مشترک بوده است.

۶. ر.ک: مهناز دهکردی، «بررسی مقایسه‌ای ملاک‌های همسرگزینی در دختران جوان شهر اهواز»، دانشور رفتار، ش ۲۵، ص ۷۷؛ میمنت حسینی، محسن یزدجردی، مریم محمدی، «بررسی معیارهای انتخاب همسر زنان در شرف ازدواج مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهری تابعه دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران»، فصلنامه پرستاری و مامایی، ش

مورد توجه قرار می‌دهند: ۱. وضعیت مادی و اقتصادی همسر، مانند شغل و درآمد او؛ ۲. دین‌داری و پایبندی مذهبی. این مقاله درصدد بررسی تأثیر این معیارها در استحکام یا تزلزل خانواده از منظر آموزه‌های دینی است.

## دختران و انتخاب معیارها

ازدواج و انتخاب همسر، هم برای مرد و هم برای زن، بسیار حساس است. در آموزه‌های دینی به ازدواج دختران در سن مناسب توجه ویژه‌ای شده است، به‌گونه‌ای که عبادت و بندگی خدا، خود را وقف امور خیر کردن، ارتقاء تحصیلات، دغدغه‌های اجتماعی و فرهنگی، کسب‌وکار و استقلال مالی، هیچ‌کدام نمی‌تواند جایگزین امر ازدواج و یا حتی علت تأخیر آن باشد. حضرت رسول ﷺ درباره اهمیت ازدواج دختران می‌فرماید: «إِنَّ الْأَبْكَارَ بِمَنْزِلَةِ الثَّمَرِ عَلَى الشَّجَرِ إِذَا أُذْرِكَ ثَمَرُهُ فَلَمْ يُجْتَنَى أَفْسَدَتْهُ الشَّمْسُ وَ نَثَرَتْهُ الرِّيحُ وَ كَذَلِكَ الْأَبْكَارُ إِذَا أُذْرِكْنَ مَا يُدْرِكُ النِّسَاءَ فَلَيْسَ لَهُنَّ دَوَاءٌ إِلَّا الْبُعُولَةُ وَ إِلَّا لَمْ يُؤْمَنْ عَلَيْهِنَّ الْفَسَادُ لِأَنَّهِنَّ بَشَرٌ؛ دختران جوان مانند میوه‌های درختان هستند که در زمان رسیدن باید آنان را چید وگرنه حرارت خورشید و وزش بادهای تباهشان می‌کند. دختران نیز هرگاه آنچه را که زن‌ها درمی‌یابند (نیازهای عاطفی و جنسی) یافتند و نیاز به شوهر داشتند، اگر ازدواج نکنند، احتمال فساد و تباهی آنان وجود دارد؛ زیرا آن‌ها هم بشر هستند».<sup>۱</sup>

۵۳، ص ۲۱؛ اکبر زارع شاه‌آبادی، علی‌رضا زارع شاه‌آبادی، «بررسی معیارهای همسرگزینی در بین دانشجویان دانشگاه یزد»، مجله جمعیت، ش ۳۹ و ۴۰، ص ۶۴؛ مهرنوش فرودستان، حمیدرضا عریضی، ابوالقاسم نوری، «معیار انتخاب سطح تحصیلات همسر و مقایسه آن در دانشجویان دختر و پسر»، مجله رفاه اجتماعی، ش ۳۳، ص ۲۲۵.

۱. شیخ حرّ عاملی، وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۶۱.

دستیابی دختران به موفقیت در ازدواج و رسیدن به سعادت و شادکامی در زندگی زناشویی مستلزم داشتن معیار و ملاک‌های مناسب برای انتخاب همسر است؛ انتخابی که می‌تواند سرنوشت‌ساز یا سرنوشت‌سوز باشد. این انتخاب ممکن است وجود و شخصیت فرد را بسازد و یا اینکه آن را متلاشی کند؛ می‌تواند باعث رشد جنبه‌های اخلاقی شود و یا عامل شکست و افسردگی باشد.

### ۱. وضعیت اقتصادی

بر اساس تحقیقات شغل، درآمد و آینده مالی مناسب از اولویت‌های اساسی و اصلی دختران در انتخاب همسر است.<sup>۱</sup> مقایسه ازدواج‌های دهه شصت و دهه نود نشان‌دهنده آن است که برای دخترانی که در دهه نود ازدواج کرده‌اند، اهمیت کوشایی، ارتقاجویی و خوش‌قیافه بودن کاهش یافته و در مقابل داشتن آینده مالی خوب اهمیت پیدا کرده است.<sup>۲</sup> این افزایش در اهمیت آینده مالی همسر، همراه با کاهش اهمیت خوش‌قیافه، کوشا و ارتقاجو بودن، می‌تواند نشانه‌ای از به وجود آمدن نوع جدیدی از ارزش‌ها باشد که تأکید آن بر به دست آوردن منابع بیشتر و مادی‌گرایی بیشتر است که این منابع بیشتر بدون تلاش به دست آمده

۱. پژوهش کنعانی و همکاران در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که زنان بر شغل و ثروت تأکید دارند. اولویت ویژگی‌های مالی و مادی از نظر زنان با پژوهش عباس‌زاده و دیگران (۱۳۸۷) و رجبی و دیگران (۱۳۹۰) برای انتخاب همسر مطابقت دارد. علاوه بر این، مطابق با آرای تکامل‌گرایانی مانند باس (۱۹۹۴)، باس و اسمیت (۱۹۹۳)، خالد (۲۰۰۵)، کارول (۲۰۱۱) و کارول و دیگران (۲۰۱۲) زنان بر نقش حمایتی مردان که از طریق ویژگی‌های اجتماعی - اقتصادی حاصل می‌شود، تأکید دارند. (محمد امین کنعانیو مهدی حمیدی‌فر، «انتخاب همسر و معیارهای آن: مطالعه‌ای در بین مردان و زنان ازدواج کرده ی شهر رشت»، صص ۲۲۹ - ۲۵۰).

۲. هاشم جبرائیلی، علی‌زاده محمدی، محمود حیدری، «تفاوت ملاک‌های انتخاب همسر بین دو جنس»، صص ۱۶۴-۱۶۵.

است. دخترانی که به همه چیز از دریچه اقتصادی و مالی می نگرند، متأسفانه برای مادیات ارزش فراوان قائل اند. آنان بعد از ملاک قرار دادن ثروت برای انتخاب همسر، بالا بودن مهریه و برگزاری جشن عقد و عروسی در تالارهای گران قیمت را خوشبختی می دانند و در این زمینه بسیار سخت گیرند.<sup>۱</sup>

### پای درس اسلام

مراجعه به منابع دینی این حقیقت را آشکار می کند که اسلام به جنبه های اقتصادی انتخاب همسر، نگاه ویژه ای دارد که در ادامه به برخی از آن ها اشاره می کنیم.

۱. از نگاه دین توان اقتصادی مردی که در آستانه ازدواج قرار دارد، نباید ملاک گزینش و یارد باشد؛ چنان که قرآن کریم، نه تنها تمکن مالی را شرط شایستگی قرار نداده، بلکه ازدواج را برای افراد فقیر و فاقد درآمد کافی، موجب استغنا و برخورداری از فضل الهی دانسته است؛ «وَأَنْكَحُوا الْأَيَّامِي مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْزِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ؛ بی همسران خود و غلامان و کنیزان درستکاران را همسر دهید. اگر تنگدست اند، خداوند آنان را از فضل خویش بی نیاز خواهد کرد و خدا گشایشگر داناست».<sup>۲</sup>

۲. سیره پیشوایان دین حاکی از این است که ایشان بدون نگرانی از مسائل مالی و

---

۱. با این تصور که پس از طلاق مهریه مانع استیصال و پریشانی زن است، مهریه های سنگینی برای دختران قرار داده می شود؛ اما تحقیقات نشان می دهد بانوانی که به علت اختلاف خانوادگی به اجرای مهریه خود اقدام کرده اند، نهایتاً به بذل و بخشش مهریه در ازای طلاق خلعی مبادرت کرده اند (ناهمید دامن پاک مقدم، «بررسی تأثیر حقوق مالی بانوان در استحکام خانواده»، تقویت نظام خانواده و آسیب شناسی آن، ج ۱، ص ۲۲۹).

۲. نور، آیه ۳۲.

اقتصادی و با اعتماد کامل به فضل و رحمت الهی، یاران بی‌بضاعت خویش را به خواستگاری می‌فرستادند و به والدین دختران نیز توصیه می‌کردند مسائل اقتصادی را مانع ازدواج دخترانشان، قرار ندهند. امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «جوانی از انصار نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد و از تنگدستی به ایشان شکایت کرد. حضرت به او فرمود: ازدواج کن! سپس مردی از انصار به او برخورد و گفت: من دختری زیباروی دارم. آنگاه دختر خویش را به ازدواج آن جوان درآورد. پس خداوند، به زندگی او گشایش داد. پس از آن، جوان نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و ایشان را از وضع خود آگاه ساخت. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: ای جوانان! بر شما باد ازدواج کردن».<sup>۱</sup>

۳. از آموزه‌های اسلامی به دست می‌آید که همسانی اقتصادی، معیاری اساسی در انتخاب همسر نیست؛ چنان‌که در ازدواج پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله با حضرت خدیجه علیها السلام و ازدواج‌های برخی از یاران پیامبر صلی الله علیه و آله مانند ازدواج جویر با ذلفا، ازدواج مقداد بن اسود با ضباعه دختر عبدالمطلب و ازدواج زید بن حارثه با زینب بنت جحش که با توصیه اولیای دین صورت گرفته، این نوع همسانی مشاهده نمی‌شود.<sup>۲</sup>

همچنین بر اساس روایات اسلامی، لازم دانستن همسانی اقتصادی از سوی افراد ثروتمند، گناه شمرده شده است. امام صادق علیه السلام فرمود: «برای بنده گناهی بدتر از آن نیست که پسر برادر [ایمانی اش] نزد او برود و بگوید مرا [با دختری] ازدواج بده و او بگوید: این کار را نمی‌کنم؛ چراکه من از تو ثروتمندترم».<sup>۳</sup>

۱. شیخ کلینی، الکافی، ج ۵، ص ۳۳۰.

۲. همان، ص ۳۳۹.

۳. طبرسی، مشکاة الانوار، ص ۲۷۲.

حاصل آنکه برخلاف آنچه در جامعه کنونی ما مرسوم شده است، برخورداری از شرایط اقتصادی مناسب و همسانی اقتصادی در تشکیل خانواده شرط نیست؛ بلکه داشتن انگیزه کار و تلاش برای کسب روزی حلال مهم است. البته هرچند ممکن است همسانی زن و مرد در امور اقتصادی به سازگاری بیشتر آنان کمک کند، ولی این امر را نمی‌تواند ملاک لازم برای انتخاب همسر باشد.<sup>۱</sup>

اگر دختران اولین و اصلی‌ترین ملاک برای خوشبختی را ثروت بدانند و به خاطر مال ازدواج کنند، دو پیامد به وجود خواهد آمد: اول اینکه اخلاص در محبت و صمیمیت زوجین از بین می‌رود و دوم اینکه محبت بین زوجین ناپایدار می‌شود و تداوم آن وابسته به وجود مال می‌شود. محبت و صمیمیت رکن رضایتمندی و پایداری خانواده است و دست‌کم باید دو ویژگی داشته باشد: خلوص و پایداری. این دو ویژگی، در روابطی که بر اساس مال ایجاد می‌شود، به دلیل ناپایداری مادیات، وجود ندارد.<sup>۲</sup>

## ۲. دین‌داری و باورهای مذهبی

یکی دیگر از معیارهای انتخاب همسر در بین دختران، توجه به جنبه‌های معنوی و مذهبی است. البته در این زمینه دو دسته تحقیق وجود دارد؛ برخی از این پژوهش‌ها حاکی از توجه کم به این ملاک در انتخاب همسر از سوی بانوان دارد<sup>۳</sup> و تحقیقات دیگر مذهبی بودن و تقیّد به مسائل دینی را از اولویت‌ها

۱. محمدتقی فتّالی، سبک زندگی رضوی ۳، ازدواج و خانواده، ص ۶۴.

۲. عباس پسندیده، رضایت زناشویی، ص ۸۷.

۳. میمنت حسینی و همکاران در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که زنان در شرف ازدواج به نقش و اهمیت شاخص فرهنگی مذهبی و اقتصادی - اجتماعی در استحکام خانواده‌ها نسبت به سایر شاخص‌ها توجه کمتری نشان داده‌اند که علل آن می‌تواند تغییرات سیاسی، فرهنگی و اجتماعی و

می‌داند. برای نمونه نتایج پژوهش مربوط به معیارهای انتخاب همسر از بین ۶۹۴ دانشجوی دختر دانشگاه‌های تهران در سال ۱۳۸۸ نشان داد که اولویت اول انتخاب دختران مسائل مذهبی و مذهبی بودن مرد است. علاقه دختران به مذهبی بودن همسر شاید بدان علت باشد که ممکن است دختران تصور کنند افراد مذهبی تعهد و پایداری بیشتری نسبت به زندگی نشان می‌دهند. علاوه بر این، با توجه به نقش دین و مذهب به‌عنوان یک عامل تأثیرگذار در زندگی فردی و اجتماعی مردم ایران، ممکن است دختران اعتماد بیشتری نسبت به این افراد داشته باشند.<sup>۱</sup>

### پای درس اسلام

اسلام دین‌داری و تقوا را یکی از معیارهای انتخاب همسر می‌داند چنانچه امام حسن مجتبی علیه السلام در پاسخ به سؤال شخصی که درباره ازدواج دختر خود با ایشان مشورت کرد، فرمودند: «زَوْجُهَا مِنْ رَجُلٍ تَقِيٍّ فَإِنَّهُ إِنْ أَحَبَّهَا أَكْرَمَهَا وَإِنْ أَبْغَضَهَا لَمْ يَظْلِمْهَا؛ او را به مردی باتقوا شوهر ده؛ زیرا اگر دختر تو را دوست داشته باشد گرامیش می‌دارد و اگر دوستش نداشته باشد به وی ستم نمی‌کند».<sup>۲</sup>

همچنین نوگرایی، تغییر ساخت اقتصادی و رواج شهرنشینی، و اشاعه فرهنگ غرب در سطح جامعه باشد. (میمنت حسینی و همکاران، «بررسی معیارهای انتخاب همسر زنان در شرف ازدواج مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهری تابعه دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران»، ص ۲۰).

۱. بر اساس این پژوهش «مذهبی بودن» اولویت اول دختران در انتخاب همسر است. (راضیه نصیرزاده، کاظم رسول‌زاده طباطبایی، «معیارهای فیزیکی انتخاب همسر در دانشجویان دانشگاه‌های تهران»، اصول بهداشت روانی، دوره ۱۱، ش ۱، پیاپی ۴۱، بهار ۸۸، صص ۴۱-۵۰).

۲. طبرسی، مکارم الأخلاق، ص ۲۰۴.



در برخی روایات، تأکید شده از کسانی که درباره اهل بیت علیهم السلام تردید دارند، زن بگیرد، ولی به آنان زن ندهید.<sup>۱</sup> همچنین آمده است که به شراب‌خوار زن ندهید؛<sup>۲</sup> زیرا او را به سمت ناپاکی سوق داده‌اید و این ازدواج موجب قطع رحم خواهد شد.<sup>۳</sup>

این نمونه‌ها و موارد مشابه نشان می‌دهند که انتخاب مرد دین‌دار نقش مهمی در سرنوشت دختران دارد. در این زمینه باید به چند نکته دقت فراوانی داشت.

۱. در اندیشه دینی همسانی دینی شرط تحقق ازدواج دائم و شایسته است. در تحقیقات نیز اهمیت دین‌داری در استحکام بنیان خانواده به اثبات رسیده است. برخی پژوهشگران بیان کرده‌اند که خشنودی زناشویی تحت تأثیر مذهب است. مذهب و پایبندی به آن می‌تواند میزان طلاق را تا پنجاه درصد کاهش دهد.<sup>۴</sup> سالیوان<sup>۵</sup> در مطالعه خود در خصوص نقش مذهب در کالیفرنیا، به این نتیجه رسید که باورهای مذهبی، برخلاف سایر معیارها، اثر طولانی‌تری در تحکیم زناشویی دارد<sup>۶</sup> و همچنین داشتن وجه مشترک دینی، همسران را از انجام بسیاری

۱. اَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: «تَزَوَّجُوا فِي الشُّكَاكِ وَلَا تَزَوَّجُوهُمْ لِأَنَّ الْمَرْأَةَ تَأْخُذُ مِنْ أَدَبِ زَوْجِهَا وَ يَقْهَرُهَا عَلَى دِينِهِ». (شیخ صدوق، من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۴۰۸).

۲. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: «مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ بَعْدَ مَا حَرَّمَهَا اللَّهُ فَلَيْسَ بِأَهْلٍ أَنْ يَزَوَّجَ إِذَا خَطَبَ». (طبرسی، مکارم الأخلاق، ص ۲۰۴).

۳. امام الصادق عليه السلام: «شَارِبُ الْخَمْرِ إِنْ مَرِضَ فَلَا تَعُودُوهُ وَإِنْ مَاتَ فَلَا تَشْهَدُوهُ وَإِنْ شَهِدَ فَلَا تُزَكِّوهُ وَإِنْ خَطَبَ إِلَيْكُمْ فَلَا تَزَوَّجُوهُ فَإِنَّ مَنْ زَوَّجَ ابْنَتَهُ شَارِبَ الْخَمْرِ فَكَأَنَّمَا قَادَهَا إِلَى الرُّنَا وَمَنْ زَوَّجَ ابْنَتَهُ مُخَالَفًا لَهُ عَلَى دِينِهِ فَقَدْ قَطَعَ رَحِمَهَا». (شیخ صدوق، من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۵۸).

۴. مجتبی حیدری، دینداری و رضامندی خانوادگی، ص ۳۵.

5. Sullivan.

۶. علی‌رضا رشیدی، «بررسی اولویت معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه دانشجویان پسر و دختر دانشگاه رازی»، نشریه فرهنگ در دانشگاه اسلامی، سال دوم، ش ۲، بهار ۱۳۹۱ ش، ص ۱۰۸.

از اعمال خلاف بازمی‌دارد.

۲. اسلام علاوه بر همسانی دینی زوجین، همسانی آنان در مراتب دین‌داری را نیز مورد توجه قرار داده است. رسول اکرم صلی الله علیه و آله مرد مؤمن را هم‌شان زن مؤمن و مرد مسلمان را همتای زن مسلمان دانسته‌اند.<sup>۱</sup> در برخی روایات تأکید شده است که اگر حضرت علی علیه السلام نبود، همتایی در میان انسان‌ها برای ازدواج با حضرت زهرا علیها السلام یافت نمی‌شد.<sup>۲</sup>

۳. این ملاک نسبت به معیارهایی مانند وضعیت اقتصادی، مهم‌ترند. امام رضا علیه السلام فرمود: «اگر مردی برای خواستگاری نزد تو آمد و دین و اخلاق او را پسندیدی، با او ازدواج کن و فقر و ناداری‌اش مانع تو از این کار نشود. خدای متعال فرموده است: اگر تهی دست باشی، خداوند از فضل و کرم خود آنان را توانگر کند».<sup>۳</sup> در روایتی دیگر نیز عدم توجه به دین‌داری و ایمان، عاملی برای فساد و تباهی و ایجاد فتنه در زمین دانسته شده است.<sup>۴</sup>

در تبیین و تحلیل اهمیت و جایگاه ویژه ملاک دین‌داری و مذهبی بودن می‌توان گفت که ایمان و دین‌داری به‌عنوان یک نگرش اصلی و محوری، همه ابعاد شخصیت فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. هدف زندگی و ابعاد اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی انسان متأثر از باورها و نظام ارزش‌های اعتقادی او است. ایمان در دیدگاه‌های فرد نسبت به شغل، ازدواج، تحصیل و حتی جنبه‌های جزئی‌تری مانند تفریحات، علایق و ترجیحات رفتاری در زندگی، اثرگذار

۱. شیخ کلینی، الکافی، ج ۵، ص ۳۴۱.

۲. شیخ صدوق، من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۹۳.

۳. علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۱۰۰، ص ۳۷۲.

۴. شیخ طوسی، الأمالی، ص ۵۱۹.

است؛ از این رو تعالیم اسلام بر شاخص ایمان تأکید زیادی دارند.<sup>۱</sup> قرآن کریم می‌فرماید: «وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ؛ و مسلماً برده با ایمان، از مرد (آزاد بت پرست) مشرک، بهتر است و اگرچه شما را به شگفت آورد».<sup>۲</sup>

در آیات متعدد مهم‌ترین شرط برای همسر پس از داشتن اسلام، ایمان و اعتقاد است؛ زیرا ایمان و اعتقاد داشتن به خداوند و قیامت، سبب تعهد فرد می‌شود. فرد متعهد حقوق همسرش را زیر پا نمی‌گذارد؛ زیرا ایمان واقعی، منشأ همه خوبی‌ها است. از اینجا روشن می‌شود که خداپرستی و معادباوری، از پایدارترین ارزش‌ها در زندگی است<sup>۳</sup> و هیچ‌چیزی به اندازه اعتقاد و ایمان، شخص را به زندگی و مسئولیت‌های آن پایبند نمی‌کند.

در پایان گفتنی است که با توجه به رشد طلاق - به‌ویژه در سال‌های نخست زندگی - آموزش تخصصی انتخاب همسر با بهره‌گیری از آموزه‌های دینی کمک شایانی در آگاه‌سازی دختران و در نتیجه استحکام و تعالی خانواده دارد.

---

۱. محمدتقی فعلّی، سبک زندگی رضوی ۳، ازدواج و خانواده، ص ۴۵.

۲. بقره، آیه ۲۲۱.

۳. غلامعلی افروز، همسران برتر، ص ۶۶.